

Gordana Nikolić¹
Helga Pavlić²

Ratko Zelenika: **ZNANOST O ZNANOSTI**,
peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, knjiga prva,
Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2004., 450 stranica

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci nakladnik je sveučilišnoga udžbenika i znanstvene knjige s naslovom *Znanost o znanosti*, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, knjiga prva, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2004., autora red.prof.dr.sc. Ratka Zelenike. Djelo se sastoji od šest međusobno povezanih dijelova raspoređenih na 450 stranica. U tekst je inkorporirano 12 tablica, 12 grafikona, 26 shema i 2 crteža. Iza svakoga poglavlja nalaze se brojna pitanja za raspravu i ponavljanje, a njih je ukupno 675. Na sva su pitanja u spomenutim poglavljima dani znanstveno utemeljeni odgovori. Na kraju je knjige naveden popis aktualnih korištenih bibliografskih jedinica, a koji obuhvaća 86 knjiga, 11 znanstvenih rasprava te 32 ostalih bibliografskih jedinica. Nakon toga slijedi: pogovor, popis tablica, grafikona, shema i crteža, kazalo imena, pojmova i kratica te bilješka o autoru.

Autor ovoga sveučilišnoga udžbenika i priručnika, Ratko Zelenika, sveučilišni je profesor i znanstveni savjetnik na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci. Ujedno je i gostujući profesor na više fakulteta u Hrvatskoj i u inozemstvu na dodiplomskim i poslijediplomskim studijima. Do danas je objavio 24 knjige, više od 400 znanstvenih i stručnih članaka, te više od 100 studija, elaborata, ekspertiza, kritičkih prikaza, recenzija, znanstvenih rasprava iz područja znanosti o znanosti, špedicije, logistike, osiguranja, transporta, prometa, vanjskotrgovinskoga poslovanja (...).

Tijekom svog znanstvenoistraživačkog rada istraživao je i fenomene znanosti sa svim njezinim pojavnim obilježjima, koje je predočio u vlastitim knjigama s naslovom *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela*. Na temeljima tih djela nastalo je i ovo najnovije, još jedno značajno i kvalitetno djelo s naslovom *Znanost o znanosti*, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, knjiga prva. Ovaj sveučilišni udžbenik i znanstvena knjiga namijenjena je studentima, magistrandima, doktorandima, nastavnicima, odnosno znanstvenicima, istraživačima, intelektualcima i, kako sam autor ističe, onima koji to žele postati.

Nakon *PREDGOVORA* u kojem autor navodi razloge i motive koji su ga inspirirali da napiše ovo djelo, probleme s kojim se suočio stvarajući to djelo, namjenu djela i izraze zahvalnosti pojedincima koji su pripomogli u nastajanju ove vrijedne edicije, *KAZALOM* se uvode čitatelji u kompoziciju djela.

U prvom dijelu, *UVODU*, formuliran je znanstveni problem, predmet i objekt znanstvenoga istraživanja, postavljena je temeljna znanstvena hipoteza s pomoćnim hipotezama. Navedeni su svrha i ciljevi koji su istraživanjima i ostvareni, znanstvene

¹ Magistar Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci

² Asistent novak Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci

metode rabljene pri istraživanju i predstavljanju rezultata, te je obrazložena struktura znanstvene knjige i udžbenika.

Primjerena pozornost posvećena je drugome dijelu koji ima naslov *TEORIJSKE ZNAČAJKE O ZNANOSTI I OBRAZOVANJU*. U tome je dijelu sustavno, jednostavno i jezgrovito obrađeno deset tematskih jedinica: pojam znanosti, pojam i važnost znanosti o znanosti, povijesni razvoj i važnost znanosti, temeljne i razvojne značajke znanosti, društveno obilježje znanosti, diferencijacija i integracija znanosti, tendencije razvoja suvremene znanosti, uloga znanosti i obrazovanja u društvu koje uči, odnosno društvu znanja, važnije odrednice sustava znanosti u Hrvatskoj i temeljne značajke sustava odgoja i obrazovanja u Hrvatskoj.

Na rezultate istraživanja koji su predočeni u drugome dijelu logički se nadovezuje međuodnos znanosti i brojnih ljudskih intelektualnih fenomena, primjerice: znanost i filozofija, znanost i politika, znanost i kultura, znanost i umjetnost, znanost i javnost, znanost i stvaralaštvo, znanost i društvene promjene, znanost i civilizacije, znanost i inteligencija, znanost i intelektualni kapital, znanost i obrazovanje, znanost i karijera, znanost i logika, znanost i metodika, znanost i metodologija, znanost i tehnologija, znanost i ljubav, znanost i tehnološka politika, a koji su predočeni u trećemu dijelu s naslovom *ZNANOST I LJUDSKI INTELEKTUALNI FENOMENI*.

U četvrtom dijelu s naslovom *KLASIFIKACIJA ZNANOSTI* sustavno su obrađene tri tematske jedinice: pojam i važnost klasifikacije znanosti, važnija načela znanosti i struktura suvremene znanosti.

ZNANSTVENE KATEGORIJE je naslov petoga dijela ove edicije. U tome je dijelu posebna pažnja posvećena obradi devetnaest znanstvenih kategorija, kao što su: pojam, sud, definicija, razdioba (divizija), razlikovanje (distinkcija), opis (deskripcija), objašnjenje (eksplanacija), znanstveni problem, predmet znanstvenoga istraživanja, hipoteza, predviđanje, znanstveno otkriće, dokaz, opovrgavanje ili pobijanje, zaključak, znanstvena teorija, znanstveni zakon, verifikacija spoznaja i znanstvene činjenice.

Tematika se šestoga dijela s naslovom *ZNANSTVENA DJELATNOST I ZNANSTVENO ISTRAŽIVANJE* nadovezuje na prethodne dijelove ove znanstvene knjige, u kojem se sustavno, pregledno i koncizno elaboriraju dvadeset i tri tematske jedinice: znanstvena djelatnost, pojam znanstvenoga istraživanja, empirijska istraživanja, znanstvena istraživanja, stručna (razvoja) istraživanja, istraživanje prošlosti, istraživanje sadašnjosti, istraživanje budućnosti, prethodna istraživanja, povremena istraživanja, stalna istraživanja, "završno" istraživanje, kvalitativno istraživanje, kvantitativno istraživanje, disciplinarno istraživanje, višedisciplinarno istraživanje, institucijsko istraživanje, mikroistraživanje, mezoistraživanje, makroistraživanje, megaistraživanje individualno istraživanje i timsko (grupno) istraživanje.

Djelo autora prof.dr.sc. Ratka Zelenike s naslovom *Znanost o znanosti*, je kvalitetan sveučilišni udžbenik i znanstvena knjiga, koja je, po svojoj strukturi, obuhvanosti, originalnosti, a nadasve brojnim novim i inoviranim spoznajama, originalan i jedinstven udžbenik.

Osnovna su obilježja ovoga udžbenika razumljivost, jednostavnost, uvjerljivost i argumentiranost. Poglavlja i potpoglavlja su sustavno povezana, a pripadajući naslovi i podnaslovi su primjereno decimalnim sustavom označeni što uvelike olakšava snalaženje u proučavanju tematike. Jezik i stil autora su jasni, precizni i jednostavni, a pojmovi su logički povezani. U pisanju ovoga djela korišteno je razumljivo i standardno nazivlje koje je općeprihvaćeno u društvenim i humanističkim znanostima. Tuđe spoznaje, podatke, stavove i misli autor je na standardan i uobičajen način citirao, koristeći pritom europski sustav pozivnih bilježaka (fusnota). Ilustracije (tablice, sheme, crteži) na korektan i razumljiv način su navedene i povezane s tekстом.

Autorove spoznaje i zaključci temeljeni su na rezultatima dugogodišnjega znanstvenoistraživačkog rada. Ovo vrijedno djelo može biti od iznimne koristi širokom rasponu čitatelja i korisnika – od studenata do znanstvenika, posebice prilikom istraživanja, pisanja i prezentacije rezultata znanstvenoga i stručnoga istraživanja. Stoga ovo djelo predstavlja značajan doprinos literaturi iz područja društvenih, humanističkih, interdisciplinarnih i multidisciplinarnih znanosti, a posebice znanosti o znanosti. Tome u prilog stoji i činjenica da je literatura znanosti o znanosti, te o odnosu znanosti i ljudskih intelektualnih fenomena nedovoljna i da se njima nije posvećivala primjerena pozornost.

Da znanstvenoistraživačkom radu o fenomenima znanosti o znanosti nije kraj, potvrđuje i autor, red.prof.dr.sc. Ratko Zelenika, ističući kako svako izdanje nekog djela treba razvijati i usavršavati, pa tako i ovaj sveučilišni udžbenik i znanstvenu knjigu.